

МОДЕЛІ ПРОЦЕСІВ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Визначено етапи логічно послідовних процесів реструктуризації. Запропоновано концептуальні положення моделі процесів реструктуризації машинобудівних підприємств.

Stages are certain logically successive processes of restructuring. Conceptual positions of model of processes of restructuring of machine-building enterprises are offered.

Ключові слова: виробничий потенціал, концепція, модель, перетворення, процес реструктуризації, структура.

ВСТУП

У процесі реструктуризації внутрішнє середовище машинобудівного підприємства повинне бути адаптоване до зовнішнього середовища, а організаційна структура управління адекватна тим складовим зовнішнього середовища, які відчутно впливають на життєдіяльність машинобудівного підприємства. Цикл реструктуризації машинобудівного підприємства обмежений в часі. Якщо швидкість його протікання менша, ніж швидкість кардинальних змін умов зовнішнього середовища, то реструктуризація виявляється низько результативною або безплідною, оскільки зовнішнє середовище стає іншим і, відповідно, вимагає інших компенсаційних дій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Теоретико-методологічні аспекти управління реструктуризацією машинобудування розглядали О. Амоша, І. Александров, Б. Вішневський, М. Войнаренко, В. Геєць, В. Герасимчук, І. Грузнов, О. Кузьмін, І. Продіус, С. Соколенко, В. Хміль, М. Чумаченко та інші. Методологію цих процесів розробили А. Алімов, І. Алексєєв, Б. Буркинський, В. Гончаров, В. Гриньова, С. Дорогунцов, С. Єрохін, В. Захарченко, І. Лукінов та ін.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

- визначити етапи логічно послідовних процесів реструктуризації;
- запропонувати концептуальні положення моделі процесів реструктуризації машинобудівних підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ

Загальноприйнятою вимогою до інженерно-економічних досліджень є розробка математичних моделей. Існує безліч типів такого роду моделей і велике число спроб їх класифікувати по тих або інших ознаках. Вибір найбільш відповідного в кожному даному випадку типу моделі обумовлюється особливостями вирішуваної проблеми і сам по собі нерідко є складною і в той же час відповідальною задачею. Великий вплив на цей вибір

роблять об'єктивні специфічні особливості проблеми, що вивчається, — модель вибраного типу повинна найщільніше вписатися в об'єктивні властивості досліджуваного об'єкта.

Подальша розробка моделей окремих процесів реструктуризації спиратиметься на наступні викладені нижче концептуальні положення. Моделі розроблятимуться в три логічно послідовних етапи:

- виклад концептуальних вимог до створюваних моделей;
- розробка структурних схем моделі;
- розробка самої моделі.

Перший етап розробки моделі — вимоги до створюваних моделей. В даному випадку об'єктивні вимоги до моделей визначаються тим, що одна повинна будуватися на основі загальної концепції реструктуризації й має на меті саме її відобразити і виразити. Для більшої чіткості ці початкові вимоги разом з коротким їх мотивуванням розділені по пунктах.

1. Об'єкт дослідження представляється, в деякому розумінні, двояким: це — початковий стан промисловості регіону з її підприємствами, які витікають з його аналізу на пряму необхідних дій по її перетворенню. Аналіз стану об'єкта вимагає вивчення його структури, розробка дій — цілеспрямованої організації відповідних процедур. Власне, таке тлумачення закладене вже в самому, на рідкість чіткому, терміні "реструктуризація", що буквально означає перебудову структури [5, с. 199]. Але звідси витікає, що модель повинна містити, по-перше, чіткий опис галузевої структури і, по-друге, виклад всього процедурного механізму ефективного перетворення цієї структури. В цілому опис взаємозв'язків параметрів, відображали моделлю, необхідний лише в тій мірі, в якій воно впливає на вибір і здійснення управлінських процедур реструктуризації промисловості. Модель в цілому повинна мати процедурно-об'єктивний характер і чітко вимальовувати систему основних взаємозв'язків своїх елементів.

2. У своїй діяльності промисловість регіону, її ма-

шинобудівні підприємства базуються на накопичених і використовуваних в процесі виробництва досить різних за складом і функціями ресурсів. До числа їх відносяться, зокрема: статутний грошовий капітал машинобудівного підприємства і вкладені в нього засоби; його потужний потенціал; технічні засоби і інші основні фонди; кадровий склад підприємств; мінерально-ресурсний потенціал т. д. [2, с. 22]. Всі ці ресурси, узяті з сукупності, утворюють виробничий потенціал машинобудівного підприємства. І кожний з них має свою власну внутрішню структуру, яка з часом морально застаріває і вимагає перебудови. Як внутрішня структура, так і напрями її перебудови у кожного з перерахованих видів виробничих ресурсів абсолютно різні. Так, вкладений капітал структурується по формах власності (власний, позиковий, державний) і задачею його реструктуризації є розвиток процесу приватизації. Кадровий склад машинобудівного підприємства може бути структурно підрозділений на працівників з різним ступенем механізації праці, або на працівників на основних і допоміжних процесах і службах, і перетікання кадрів саме між цими групами персоналу маються на увазі при реструктуризації кадрового складу машинобудівного підприємства.

Кажучи про реструктуризацію машинобудівних підприємств, слід мати на увазі вказані відмінності. В рівній мірі вони повинні бути відображені і в її моделях.

3. Особливо важливо відобразити структуру розподілу обсягів виробництва продукції за показником рентабельності (або, хоча б, собівартості) і можливості проведення заходів по поліпшенню економіки машинобудівного підприємства за рахунок скорочення обсягів нерентабельної продукції низької якості і в об'єктивно складних умовах.

4. Постановка проблеми повинна бути широкою. У ній повинне знайти віддзеркалення поняття зовнішнього середовища машинобудівного підприємства, включаючи: ринки споживачів і постачальників продукції; регіональне природне середовище; найяскравіші аномалії соціального облаштування регіону; міркування політичної стратегії країни. Модель повинна відобразити як прямі дії зовнішнього середовища на діяльність машинобудівних підприємств, так і зворотні дії машинобудівних підприємств на зовнішнє середовище.

Умови зовнішнього середовища характеризуються лише в найзагальнішому вигляді і лише в тій частині, в якій вони істотно зачіпають здійснення реструктуризації промисловості регіону [7, с. 45].

У необхідних випадках модель передбачає можливість зміни умов зовнішнього середовища впродовж даного періоду.

5. Для випадків, коли майбутні зміни зовнішнього середовища в даний час непередбачувані, потрібно передбачати сценарний порядок їх розгляду. У цих випадках алгоритм розробки програми повинен передбачати розгляд ряду найвірогідніших сценаріїв зміни умов зовнішнього середовища, для кожного з яких по загальній схемі розробляються варіанти розумної (у цих умовах) реструктуризації машинобудівного підприємства і знаходиться найефективніший ("умовно оптимальний") з них [8, с. 19]. У цих випадках розробники програми не беруть на себе судити, який з сценаріїв найбільш віро-

гідний, і надають це зробити самому керівнику програми або замовнику на підставі комплексу, що представляється йому, "умовно оптимальних" варіантів.

6. Важливу роль в управлінні таким складним комплексом процедур, як реструктуризація промисловості, виконує ефективний розподіл ролей між окремими учасниками цього процесу. Розподіл цих ролей має місце по вертикалі і горизонталі.

Щоб відобразити цю важливу сторону процесу, модель повинна, по-перше, мати ієрархічний багаторівневий характер процесу управління в цілому.

Для цього в моделі слід виділити шість груп учасників, що володіють інтересами, що різняться, і виконують різні крупні ролі в процесі реструктуризації. До них відносяться: 1) держава (загальногалузеві управлінські підрозділи); 2) регіональні органи влади; 3) машинобудівні підприємства; 4) групи машинобудівних підприємств з схожими перспективами подальшого розвитку; 5) зовнішні інвестори і 6) найзацікавленіші споживачі і технологічні суміжники (в першу чергу — залізничники).

Центральною ланкою моделі є машинобудівне підприємство. Перелік модельованих параметрів на рівні машинобудівного підприємства найбільший. Решта учасників і рівнів відображається в моделі з максимально допустимим ступенем укрупнення виконуваних ними функцій, що мають безпосереднє відношення до процесу реструктуризації промисловості регіону.

7. Якість виконання своєї ролі кожним учасником процесу реструктуризації залежить (в умовах ринкової системи) від ступеня його зацікавленості у відповідних діях, тобто від наявності або відсутності у нього відповідних інтересів.

Тому в міру наявних обмежених можливостей, модель повинна відобразити: по-перше, найважливіші інтереси учасників даних процесів, по-друге, — найсильніші дії протидіючих інтересів на виконання учасниками своїх головних функцій і, по-третє, — проведення заходів по їх згладжуванню.

8. Інтереси довгострокового стабільного розвитку суспільства в цілому виражаються органами державного управління. У цих цілях модель передбачає здійснення певних заходів регульованої дії держави на інших учасників процесу реструктуризації. У числі таких заходів в моделі виділяються; законотворчі і контрольні заходи, що мають соціально-еколого-економічну спрямованість і стратегічний характер. По методу дії на учасників вичленяють заходи заборонного, нормативного і стимулюючого типів.

9. Модель повинна допускати просте розчленування на окремі, відносно самостійні крупні блоки, тобто із початку будуватися за модульним принципом. Рішення по формуванню гнучких модулів повинні визначатися конкретним характером міжблокових взаємозв'язків і потребами дієвого контролю і аналізу робіт по виконанню програм реструктуризації.

10. Віддзеркаленню підлягає весь цикл відтворення основного капіталу, що вкладається в реструктуризацію, згідно з позначками чергової програми реструктуризації. Окремим блоком може бути описана організація управління циклом промислових НДДКР по найважливіших напрямках інноваційного процесу промисло-

вості [4, с. 26].

11. Досліджуючи проблеми реструктуризації в рамках інноваційного управління відтворенням капіталу, ми робимо особливий акцент на динамічні аспекти цих проблем і тривалі терміни їх рішення. Конкретно це значить наступне. Будь-який об'єкт і будь-який показник його функціонування можуть істотно змінюватися в часі. Щоб виявити тренди цих змін і оцінити їх, період, охоплюваний модельним прогнозом, повинен бути достатньо тривалим. Ухвалюванні рішення можуть пересуватися в часі, отже, і варіюватися по термінах здійснення. Вартісні параметри моделі розраховуються в дисконтованому вигляді [6, с. 39]. Критерій економічної ефективності також найчіткіше описується у вигляді дисконтованого чистого доходу за даний достатньо тривалий період часу (прядка — 15 років).

12. Модель повинна бути налаштована на проведення багатоваріантних рішень. Для полегшення розрахунків і їх аналізу дані заходи по реструктуризації машинобудівних підприємств регіону можуть бути класифіковані відповідно до яких-небудь ознак.

У числі допустимих до перебору варіантів повинні бути передбачені такі нетрадиційні варіанти, як: дострокова ліквідація групи особливо нерентабельних напрямів виробництва з компенсацією виникаючих негативних соціально-екологічних наслідків; диверсифікація продукції, що випускається помисловим підприємством на базі переробки власної або привезеної сировини або відходів.

13. Спеціальний акцент при розробці моделі повинен робитися на моделювання соціальних цілей, негативних соціальних наслідків варіантів, соціальні реакції населення на них і на недопущення (або компенсацію) негативних соціальних наслідків.

14. У складі найважливіших показників, що відбиває модель, повинні бути представлені: інвестиції, поточні витрати, об'ємні, економічні і в неекономічні результати (наслідки). Інвестиції поділяються на власні, позикові і одержувані від вітчизняних і зарубіжних інвесторів засоби.

Всі ці величини відображаються у вигляді грошових або ресурсних потоків з урахуванням відповідних лагов між моментами вкладення засобів і початком отримання від них запроєктованої віддачі.

Структурні ефекти зв'язуються в більшій своїй частині з перерозподілом навантаження на об'єкти, що функціонують в природних умовах, що різняться, і транспортних відстанях до споживача.

Головного економічного оцінного показника приймають: на рівні машинобудівного підприємства — величина одержуваного ним чистого дисконтованого доходу (за вирахуванням податків і відрахувань), а на державному рівні — сальдо витрат і доходів держави, безпосередньо пов'язаних із здійсненням даних заходів по реструктуризації промисловості [3, с. 27].

Із всього вищевикладеного можна зробити наступні узагальнення.

Запропоновані теоретичні основи дали чітку уяву для розробки відповідної концептуальної моделі.

Така складна модель сама може бути на даному етапі лише постановочною, концептуальною. Її мета — направляти подальших дослідників по перспективному

шляху і конкретизувати головну ідею концепції у процесі реструктуризації машинобудівних підприємств регіону. Важливо не потонути із самого початку в морі деталей і виділити з них комплекс головних задач. Концептуальна модель даного розділу — це лише початок моделювання процесу, але без неї подальша розробка самих моделей була б наперед забезпечена на невдачу.

На даному етапі може йтися не про єдину понадгрозмізку модель, а лише про широку ієрархічну процедурну блок-схему управління окремими процесами реструктуризації машинобудівних підприємств регіону і модульному розкритті окремих тематичних і рівневих її машинобудівних підприємств і — ще більш детально — їх блоків. Така модель в цілому і її окремі блоки, відповідно до конкретних своїх характеристик, можуть використовувати широкий набір засобів прикладної математики — імітаційного моделювання, лінійного програмування, математичної статистики, групових експертних оцінок і інше. Модель повинна відобразити сукупність найважливіших прямих і зворотних взаємодій блоків без скільки-небудь детального їх розкриття.

Другий етап розробки моделі — розробка структурної схеми моделі. Щоб добитися якнайповнішого віддзеркалення висловлених вимог в самій моделі, необхідним виявилось заздалегідь пропрацювати її початкову структурну схему. У достатньо деталізованому для розробки моделі вигляді ця її структурна схема пропонується в наступному вигляді.

Блок "Зовнішнє середовище функціонування промисловості". Даний блок не є об'єктом управлінських дій, що розглядаються безпосередньо в рамках нашої моделі. Він лише характеризує передбачуване загальне "середовище життєдіяльності" учасників процесу реструктуризації промисловості. І, проте, він має величезне принципове значення для отримання на моделі досить "вписаних" в реальне життя висновків і рецептів.

Наявність цього блоку дозволяє прив'язувати одержувані за допомогою моделей рекомендації до таких основоположних загальних вимог, як, скажімо, забезпечення сьогоденної і прогнозованої потреби в продукції машинобудівного підприємства. Зокрема, цей блок дає конкретну основу встановлення меж допустимого закриття нерентабельних напрямів виробництва. У складі блоку "зовнішнє середовище" в модель вводиться поняття "ринку продукції промисловості регіону", без чого модельні рекомендації не були б чітко вписані у вимоги ринкового законодавства і т.д.

Що ж до ступеня необхідної детальної модельної розробки проблеми, то при описі зовнішнього середовища вона може бути, природно, значно меншою, ніж при побудові основних блоків самої моделі.

У перелік характеристик блоку "зовнішнє середовище" можуть бути рекомендовані наступні характеристики (елементи): загальне міжнародне положення; політичний курс реформ; сприятливість загальноекономічної обстановки; соціальні проблеми; екологічні вимоги; тенденції енергетичної політики і змін структури промисловості України; прогнозовані потреби ринку в продукції машинобудівного підприємства, тенденції їх зміни.

Всі поименовані характеристики зовнішнього середовища, окрім останньої, даються в якісних (у значенні

не кількісних) оцінках типу: "сприятливий", "ринкова реформа", "глибока криза" і т.п.

Кожна характеристика указується в динаміці по роках п'ятиліт і простежуються на всю 15-річну перспективу, що розглядається в моделі. Указується характер зміни якісних базових характеристик, наприклад: "тенденції зростання", "стабільна" і т.п. Всі згадані характеристики супроводжуються вказівками про ступінь їх надійності в умовних балах (наприклад: "надійний" — 1 бал, "ненадійний" — 2 бали). Якісна оцінка всіх перерахованих вище характеристик зовнішнього середовища дається методами групової експертизи.

Блок-схемна модель містить вказівки на зв'язку елементів зовнішнього середовища з взаємодіючими елементами основних блоків моделі.

Блок "Дії учасників і дії на об'єкти реструктуризації". Кожний з учасників процесу реструктуризації виконує певний ланцюжок дій, направлених на зміну характеристик об'єкта їх дії в своїх інтересах. При побудові надалі модельних блок-схем доцільно прийняти різні форми зображення "характеристик об'єкта" і "дій (дій)" на нього. У цих цілях об'єкти і їх характеристики далі зображатимуться блоками.

І перелік учасників реструктуризації, і їх інтереси до неї, і можливості взяти в ній участь, і відповідно реальні дії кожного їх учасників дуже багато в чому визначаються загальнодержавною системою господарювання, що функціонує в країні. Господарська система України зараз знаходиться в нестійкому важкому стані, коли планово-командна система господарювання вже зруйнована, а ринкова ще не одержала належної інституційної розробки. Та все ж, при великій невизначеності подальших перспектив посткризового розвитку системи, не спиратися на якусь загальну гіпотезу подальшого розвитку системи господарювання в нашій країні не можна.

Відповідно до цієї передумови центральна роль в моделі відводиться самостійно діючим машинобудівним підприємствам регіону із залишенням за органами державної влади функцій контролю за діяльністю підприємств і регулюючих (переважно непрямих, законодавчих) дій на неї на користь узгодження їх інтересів із загальнодержавними.

Характеристики машинобудівного підприємства та його послідовні дії, пов'язані з реструктуризацією її виробничого потенціалу, обґрунтовуються на третьому етапі розробки моделі. Ці дії пропонуються відображати в моделях у вигляді наступного ланцюжка послідовно розкритих блоків і сполучаючи їх стрілками:

а) початкові характеристики машинобудівного підприємства (їх середні по підприємству значення і структурні підрозділи по групах підприємств з різною їх величиною);

б) визначення критичних точок існуючого положення;

в) проєктовані напрями реструктуризації і їх варіанти;

г) відповідні управлінські дії, деталізовані по об'єктах і типах заходів і т.д.;

д) їх очікувані результати (якісні і кількісні) по всій групі оцінних показників;

е) інтереси окремих учасників і випадки взаємної їх суперечності;

ж) заходи за погодженням суперечливих інтересів;
з) оцінка потенційної ефективності цих заходів для машинобудівного підприємства і для кожного з інших учасників процесу реструктуризації промисловості регіону;

к) вибір оптимальних варіантів програми.

В цілях спрощення блок-схемного зображення моделі, при її побудові кожний з перерахованих блоків дається в узагальненому вигляді — саме так, як це зроблено вище, в переліку "а" — "к" докладніші розшифровки кожної з цих характеристик можуть даватися у вигляді комплектів "Додатку". Ці ознаки у різних блоків суто специфічні і виглядають абсолютно по-різному.

Блок "а" (базові характеристики машинобудівного підприємства) може бути розгорнений при необхідності у вигляді наступного комплексу показників: фонди власності; величина статутного фонду; чисельність персоналу; виробнича потужність; фактичний обсяг продукції в базисному році; відсоток участі диверсифікованої продукції; ринкова вартість продукції; якість продукції; тип організаційно-управлінської структури; середня дальність транспортування продукції до споживачів.

Блок "б" (аналіз початкового положення машинобудівного підприємства і виявлення критичних її крапок), ймовірно, не вимагає детальніших описів аналітичних алгоритмів: вони не виходять за рамки загальноприйнятої методології економічного аналізу.

Навпаки, виглядає абсолютно необхідною можливо велика конкретизація і деталізація принципово можливих напрямів (блок "в") і варіантів заходів по реструктуризації машинобудівних підприємств (блок "г").

Блок "в" (можливі напрями реструктуризації) повинен містити, щонайменше, наступний вибір: реконструкція найефективніших машинобудівних підприємств з істотним підвищенням їх потужності; не капіталомістка модернізація підприємства з перебудовою "вузьких місць" його технологічного ланцюжка; проведення оперативних організаційно-технічних заходів по реалізації утворилися в період кризи неживаного резерву потужності підприємства; зниження наявної надмірної чисельності персоналу; проведення різноманітних, тут не розкривних заходів по зниженню матеріальних витрат і підвищенню якості продукції; розвиток при підприємстві або у складі підприємств прибуткових диверсифікованих виробництв; відмова від виробництва продукції з учасників підприємства з особливо несприятливими гірничогеологічними умовами і низькою природною якістю запасів; ліквідація особливо не конкурентоздатних на промисловому ринку підприємств, що не мають перспектив істотного поліпшення своєї економіки через загальну несприятливість наявних гірничо-виробничих умов; здійснення заходів, направлених на збільшення поставок продукції на експорт.

Блок "г" (результати конкретних управлінських дій машинобудівного підприємства) вводить в розгляд перелік "типових" варіантів організаційно-технічних заходів, які підлягають перебору при рішенні питання про те, що може бути зроблене на даному конкретному підприємстві в рамках тих або інших напрямів його реструктуризації. Так, в рамках напрямку реструктуризації слід розглянути варіанти реконструкції з тим або іншим приростом потужності машинобудівного підприємства і т.д.

При введенні відповідного переліку принципово можливих контрзаходів в блоці "г", за наявності необхідності, може бути враховано, що варіанти цих заходів на підприємстві можуть бути двох різних типів. Одні заходи взаємно сумісні. У разі достатньої своєї ефективності і наявності засобів вони можуть одночасно здійснюватися на одному підприємстві, не конкуруючи один з одним. А якщо грошові кошти обмежені, — такі заходи потрібно просто віднести до ряду убуючої (для даного підприємства) ефективності і обмежити вибір лише найефективнішими з них. Інші "г" варіанти заходів, що розглядаються в тому ж блоці, по реструктуризації (ліквідації, диверсифікації) даного підприємства несумісні один з іншим і можуть здійснюватися лише за принципом "або — або".

Вище ми вели мову весь час про той вичерпно повний перелік "максималізму" можливих напрямів і варіантів заходів, який може, у разі потреби, міститися в пам'яті моделі. Звичайно, перелік варіантів, яких дійсно коштує перебирати на кожному окремому машинобудівному підприємстві в ході подальшого практичного використання моделі, набагато коротший. Не варто включати в детальний розгляд технічні варіанти, що явно не обіцяють ефекту при їх здійсненні в конкретних умовах промислового виробництва. Впродовж всіх подальших розглядів і оцінок список варіантів, що залишаються для зіставлення, послідовно звужується. В той же час він може бути і розширений в ході аналізу "вузьких місць", виявлених при аналізі достоїнств і недоліків варіантів, включених в початковий список.

Кінцевий вибір оптимальних варіантів заходів на машинобудівних підприємствах в найкоректнішому вигляді здійснимо за допомогою моделей цілочисельного лінійного програмування. З економічної теорії відоме математично доказове положення, що сума порізно відшуканих "найвигідніших" варіантів ще не дає дійсно оптимальної їх комбінації по всій даній сукупності машинобудівних підприємств в цілому [1, с. 93]. Відмітною особливістю (і великою гідністю) методу лінійного програмування є те, що при ньому відшукується такий комплекс індивідуальних заходів для кожного підприємства даної сукупності підприємств, який приносить найбільший економічний ефект саме по машинобудівному підприємству в цілому. Інші методи відбору ефективних варіантів, як відомо, ігнорують дану тезу і, тим самим, при строгій постановці задачі, малопридатні для використання в задачах, пов'язаних з отриманням структурних ефектів.

ВИСНОВКИ

Для формування реальних програм реструктуризації машинобудівних підприємств регіону запропонувати наступну структуру і пріоритети концепції реструктуризації промисловості: 1. Формування стратегії стійкого розвитку машинобудівних підприємств регіону в умовах реструктуризації виробництва. 2. Обґрунтування критерію і системи показників економічної стійкості машинобудівних підприємств регіону. 3. Вдосконалення системи управління і раціоналізація організаційної структури машинобудівних підприємств регіону в умовах реструктуризації виробництва. 4. Реалізація стра-

тегії стійкого розвитку машинобудівних підприємств регіону в умовах реструктуризації виробництва.

Література:

1. Александрова В.П. Вплив державних науково-технічних програм на економічну структуру промислового виробництва // Соціально-економічне дослідження в перехідний період. Регіональна науково-технічна політика: іноваційний розвиток та інформаційний простір / НАН України. — Львів: Ін-т регіональних досліджень, 2000. — Вип. XVI. — С. 89—95.
2. Войнаренко М.П., Косіюк О.М. Моделювання бізнес-процесів при реформуванні промислового комплексу // Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки. — 2001. — № 6. — С. 16—25.
3. Герасимчук Н. Тенденции развития промышленности Украины на современном этапе // Экономика Украины. — 2002. — № 3. — С. 24—28.
4. Грінюв А.В. Іноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. — Харків: ВД "ІНЖЕКТ", 2003. — 308 с.
5. Довбня С. Б. Методические основы и направления реструктуризации предприятий в промышленности: Монография. — Днепропетровск: Наука и образование, 2002. — 312 с.
6. Долішній М.І., Козоріз М.А. Моделі державного регулювання в ринкової економіці // Экономика Украины. — 1999. — № 6. — С. 36—41.
7. Кальніченко Л. Ф. Особливості реструктуризації промислових об'єктів в умовах переходу до ринку // Регіональна економіка. — 2000. — № 2. — С. 43—49.
8. Чухно А. Нова економічна політика // Экономика Украины. — 2005. — № 7. — С. 15—22.

Стаття надійшла до редакції 16.01.2009 р.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

АГРОСВІТ

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ 24 РАЗИ НА РІК

Через редакцію передплата проводиться з будь-якого місяця!

Передплатний індекс: 21847

Свідоцтво КВ № 12177-1061 ПР від 11. 01. 2007 року

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з

ЕКОНОМІКИ

ЗАСНОВНИКИ:

- Рада по вивченню продуктивних сил України Національної академії наук України,
- ТОВ "ДКС Центр"

вул. Ливарська, 5, оф. 408
(044) 537 14 33, 223 26 28
e-mail: dks@kiev.relc.com